
Inja Cahun Kisić
Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu
icahun@m.ffzg.hr

Lorena Martinić
Etnografski muzej, Zagreb
lorena@emz.hr

Dorja Mučnjak
Nacionalna i sveučilišna knjižnica
dmucnjak@nsk.hr

Prikaz
Primljeno: 4. kolovoza 2023.
Prihvaćeno: 15. rujna 2023.

Glad za knjigom – primjer uspješne suradnje ustanova i udruga u kulturi

O ZAGREBAČKOM KNJIŽNIČARSKOM DRUŠTVU

Zagrebačko knjižničarsko društvo (dalje u tekstu: ZKD) regionalno je knjižničarsko društvo s etabliranim imenom i reputacijom u zagrebačkoj knjižničarskoj zajednici. Svojim je djelovanjem steklo povjerenje stručnjaka u zemlji i u međunarodnom okruženju, a ono okuplja profesionalce iz knjižničarske struke s područja Grada Zagreba i Zagrebačke županije. Glavna svrha, ciljevi i zadatci Društva usmjereni su na doprinos stručnom obrazovanju, praćenje, istraživanje i analizu stručnih pitanja te pružanje prijedloga za unaprjeđivanje knjižnične djelatnosti. Također, ZKD potiče osnivanje i razvoj svih vrsta knjižnica te širi interes društva za knjigu i knjižnice. Društvo aktivno sudjeluje u oblikovanju i provedbi politike u području knjižničarstva te se zalaže za dostizanje odgovarajućega društvenog i ekonomskog statusa knjižničnih stručnjaka (usp. Zagrebačko knjižničarsko društvo [s.a.]).

ZKD FORUM

Jedan od ciljeva Društva jest i stalno stručno usavršavanje knjižničara koje predstavlja ključnu komponentu koncepta cjeloživotnog obrazovanja. U ZKD-u se posebna važnost pridaje osnaživanju knjižničara putem edukacija i okupljanja usmjerenih na razvoj, promicanje i zaštitu knjižničarske struke. Međutim, u praksi je knjižničarima nedostajala platforma na kojoj bi mogli raspravljati o svakodnevnim izazovima, pratiti stručne trendove i nadopunjavati svoja znanja. Kako bi se zadovoljile potrebe neprestanog razvoja knjižničnih službi i pružanja usluga koje odgovaraju potrebama zajednice, početkom 2019. godine pokrenut je ZKD forum. ZKD forum predstavlja program edukacije i podrške knjižničarskoj zajednici namijenjen knjižničarima svih vrsta knjižnica koji nemaju često priliku susretati se i razmjenjivati iskustva. Ova inicijativa pruža konkretnu i praktičnu pomoć knjižničarima zaposlenima u raznim vrstama knjižnica.

ZKD forum je prepoznat kao model stalnog stručnog usavršavanja knjižničara ne samo u gradu Zagrebu i Hrvatskoj, već i šire (usp. Stropnik 2020: 17).

U stručnom glasilu Zagrebačkoga knjižničarskog društva *Novi uvez* krajem 2018. godine objavljen je tekst koji poziva knjižničare svih vrsta knjižnica i studente bibliotekarstva na besplatno stručno usavršavanje, navodeći kako je cilj ZKD foruma stjecanje i proširivanje znanja i vještina, rasprava o aktualnim pitanjima iz područja informacijskih znanosti, kao i ostalih srodnih struka (usp. Novosel 2018: 17).

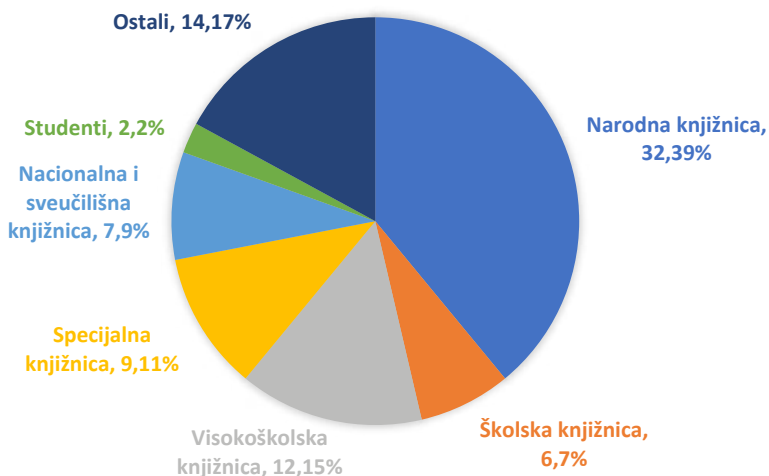
Prvi ZKD forum održan je 23. siječnja 2019. uživo u Konferencijskoj dvorani Knjižnice Filozofskog fakulteta sveučilišta u Zagrebu te je na njemu prisustvovalo 56 sudionika, većinom članova Zagrebačkoga knjižničarskog društva. Godišnje se održi maksimalno osam susreta u fiksnom terminu, zadnje srijede u mjesecu (osim tijekom ljetne pauze od lipnja do kolovoza te zimske u prosincu). Tijekom prve godine ZKD forum tematizirao je odnose s javnošću, stratešku komunikaciju, marketing u knjižnicama, čitateljske klubove, biblioterapiju, Nacionalnu strategiju poticanja čitanja za razdoblje od 2017. do 2022., volontiranje na Svjetskom knjižničarskom i informacijskom kongresu Međunarodnog saveza knjižničarskih društava i ustanova (IFLA WLIC), mogućnosti alternativnog financiranja, kvalitetu prijevoda publikacija za djecu i mladež te vođenje i upravljanje knjižnicama. U prvoj je godini ZKD forum ukupno ugostio 58 izlagača i 437 sudionika (Prilog 1) (usp. Stropnik i Martinić 2022: 72-74).

Uspješnost i inovativnost koncepta prepoznala je i Zaklada Dr. Ljerka Markić-Čučuković koja je 2019. godine Zagrebačkom knjižničarskom društvu dodijelila godišnju nagradu za ZKD forum u kategoriji Knjižnica, ustanova, udruga i pojedinaca, koji promiču knjižničarsku struku i bibliotekarstvo općenito. Među razlozima koji su navedeni uz ovu odluku istaknuto je kako ZKD forum predstavlja inovativni iskorak u hrvatskoj knjižničarskoj zajednici, kao program koji ne naplaćuje kotizaciju, kontinuirano se odvija kroz cijelu godinu te nije usmjeren prema samo jednoj vrsti knjižnica (usp. Barbarić 2021: 7-8).

Do kolovoza 2020. godine ZKD forumi održani su uživo uzimajući pritom u obzir važeće epidemiološke mjere. Zbog toga u prvoj polovici 2020. godine broj sudionika ZKD foruma bilježi drastičan pad. U skladu s trendovima u struci, u studenom iste godine održan je prvi ZKD forum preko platforme ZOOM, koji je ujedno bio i prvi u nizu ciklusa radionica *U potrazi za izgubljenim živcima*. Magistra socijalne pedagogije i članica udruge za pružanje psihosocijalne i pedagoške pomoći djeci i mladima sa smetnjama i poremećajima u ponašanju „Ti si ok“ Sonja Jarebica osnažila je i usmjeravala knjižničare na mogućnost izbora stila ponašanja i načina surađivanja u radnom okruženju, podučila ih asertivnoj komunikaciji te tematizirala očekivanja, uvjerenja i stavove unutar radnog i obiteljskog okruženja (usp. Stropnik i Martinić 2022: 76-77).

Nakon uspješno održanih *online* radionica većina ZKD foruma u 2021. godini održava se virtualno. Prvi hibridni ZKD forum održan je u svibnju 2021. godine u multimedijalnoj dvorani Odjela za djecu i mladež Gradske knjižnice u Zagrebu i bio je posvećen usmenom pripovijedanju. Naglasak je stavljen na prenošenje emocija i znanja pripovijedanjem koje je ujedno i put do čitanja. Izlagači su bili profesionalna pripovjedačica Srebrenka Peregrin, viša znanstvena suradnica Instituta za etnologiju i folkloristiku dr. sc. Jelena Marković, knjižničarka Danica Leštek koja je ujedno i pokretačica *Dana bajki: baj(kaj)mo i pri(ča)jmo s ma(što)m* te knjižničarka i predsjednica udruge „Kajkaviana“ Ines Krušelj Vidas. Panel raspravu moderirala je viša knjižničarka Ketii Krpan te se spomenutim izlagačicama i panelisticama pridružila i predstojnica Katedre za usmenu književnost na Odsjeku za kroatistiku Filozofskog fakulteta Sveučilišta u

Prilog 2: Sudionici ZKD foruma *Glad za knjigom* s obzirom na instituciju iz koje dolaze

Uvodno izlaganje održale su autorice izložbe *Lica gladi*, dr. sc. Tanja Kocković Taborski, viša kustosica u Etnografskom muzeju i dr. sc. Melanija Belaj iz Instituta za etnologiju i kulturnu antropologiju, koje su predstavile suradnički projekt između kulturne i znanstvene institucije. U izložbeni projekt krenule su radi zajedničkoga profesionalnog interesa prema prehrani i ljubavi prema hrani, a uz hranu se naravno veže glad. Glad nije tema prošlosti niti geografski udaljenih krajeva, već dio naše svakodnevice. Izložba se fokusira na tri glavne teme – borba protiv gladi, glad kao političko sredstvo te odnos gladi i tijela. Tijekom trajanja izložbe ostvareno je više od dvadeset aktivnosti koje su pomogle komunikaciji tema koje nisu mogle biti detaljno obrađene kroz samu izložbu. Održana su razna predavanja, uspostavljena suradnja s Hrvatskom mrežom za beskućnike, predstavljeni radovi na temu gladi studenata iz Centra za hrvatski kao drugi i strani jezik Croaticum, održana promocija publikacije *6. Pazi što jedeš: laboratorij* na temu studentske prehrane i studentskih restorana. Organizirane su brojne kreativne radionice za djecu, a jedna od njih je rezultirala i filmom *Gladan kao pas* (usp. Tuđen et al. 2023). Osim kreativnih radionica održanih u Etnografskom muzeju, poput kukučanja torbi za tržnicu, radionice za odrasle održavale su se i na drugim lokacijama. Kuhalo se u Kuhaoni, ali i na otvorenom, gdje su sudionici bili *Na izletu sa šumskim kuharom Martinom Reljanovićem* (usp. Etnografski muzej 2022). Ostvarena je i suradnja s Dnevnom bolnicom za poremećaje prehrane H(RANA) pri Klinici za psihijatriju Sveti Ivan u Zagrebu, čiji je rezultat javnozdravstvena kampanja *Remek-Tijelo* usmjerena prema učenicima 7. i 8. razreda osnovne škole te 1. i 2. razreda srednje škole. Autorice izložbe su za kraj predstavile planove za budućnost – gostovanje izložbe u Puli i Rijeci – te naglasile kako se u izložbu može implementirati i lokalna povijest i progovoriti o gladi u lokalnom okružju, kamo god ona otputovala.

Zatim je uslijedila panel rasprava u kojoj se nastojalo ispitati ulogu kulturnih ustanova u promicanju zdravog načina života te pokazati važnost suradnje kulturnih, obrazovnih i zdravstvenih ustanova u promicanju društveno važnih tema. Uz autorice izložbe u panel diskusiji su sudje-

lovale Maja Žanko, mag. nutricionizma, dr. sc. Ana Smokrović, vlasnica brenda *Anino povrće* i dvije knjižničarke: Maja Zubčić Peleski i Iva Morandini koje se uz posao bave i zdravim načinom života. Diskusiju je moderirala knjižničarka Inja Cahun Kisić, voditeljica Zbirke za etnologiju u Knjižnici Filozofskog fakulteta u Zagrebu.

Sudionice panel diskusije bile su stručnjakinje koje sagledavaju problematiku zdravog načina života s različitih aspekata – etnologije, nutricionizma, poljoprivrede, filozofije hrane i, naravno, knjižničarstva. Upravo su različiti aspekti problematike predstavljali izazov kako ih povezati u koherentnu cjelinu imajući na umu kako je ZKD forum usmjeren ponajprije knjižničarskoj zajednici. Stoga je rasprava bila vođena unaprijed pripremljenim pitanjima na način da bude zanimljiva knjižničarskoj zajednici kako bi ih se potaklo da razmišljaju o mogućnostima suradnje s raznim javnim institucijama kroz koju bi se mogli osmisliti i ostvariti programi na dobrobit zajednice u kojoj djeluju.

Za autorice izložbe dr. sc. Tanju Kocković Zaborski i dr. sc. Melaniju Belaj pitanja su bila osmišljena na osnovi informacija iz kataloga izložbe *Lica gladi: sit gladnome ne vjeruje* (Belaj et al. 2023). Izložba se ponajvećim dijelom bavi borbom protiv gladi kako kroz povijest tako i u današnjici. Kako same autorice ističu, čovječanstvo se s problemom gladi bavi od 2650. g. pr. Kr. kada se *glad* kao pojam prvi put spominje na granitnome spomeniku pronađenom u blizini katarakta Nila, pa sve do danas kada, bez obzira na razne inicijative – poput UN-ovih nastojanja okončavanja gladi i pothranjenosti kroz postavljanje globalnih ciljeva koje potpisuju sve države svijeta – statistika i dalje bilježi 828 milijuna gladnih (usp. Belaj 2023: 2-3). Glad je prisutna i u Hrvatskoj, a kroz istraživanje autorice izložbe su detektirale mnoge probleme u sustavu i u katalogu pozivaju na ozbiljnije uključivanje relevantnih institucija (usp. Vukušić 2023: 23). Bilo je stoga zanimljivo u panel diskusiji čuti kako kulturna ustanova može doprinijeti širenju svijesti o potrebama ugroženih skupina. Panelistice su opisale jednu od popratnih aktivnosti koja je bila primjerom na koji način se to može postići. U sklopu serije predavanja o izložbi održano je i predavanje udruge Hrvatske mreže za beskućnike koje je bilo medijski popraćeno te se na taj način otvorio prostor da potrebiti izlože svoje probleme, javnost o njima čuje, a u nadi da će informacija o problemima doći i do nadležnih institucija. Panelistice su objasnile kako je upravo to doseg koji kulturne ustanove mogu postići jer problem ne mogu riješiti, ali ga mogu detektirati, o njemu pisati i javno govoriti i na taj način poslužiti kao stručni medijator između ljudi i politike.

Na pitanje kakvu ulogu mogu imati knjižnice u borbi protiv gladi, autorice izložbe su prepoznale knjižnice, a osobito narodne u manjim sredinama, kao mjesta koja su bliska zajednici, u kojima se ljude u problemu može osnažiti znanjima i iskustvima kako kroz dostupne izvore tako i kroz organizirane programe za osjetljive korisničke skupine.

Programi i aktivnosti koje kulturne ustanove provode uobičajena su praksa, stoga je pitanje o običaju organiziranja popratnih aktivnosti uz istraživanja bilo upućeno dr. sc. Melaniji Belaj s Instituta za etnologiju i folkloristiku. Belaj je objasnila kako se suradnja Instituta s raznim javnim institucijama i civilnim udrugama ostvaruje kroz mnogobrojne projekte kojima su oni pokretači ili partner u realizaciji. Realizacija takvih projekata je važna jer etnološka i antropološka istraživanja vrlo dobro detektiraju probleme zajednice, a po završetku istraživanja kroz suradnju s raznim sudionicima zajednica od njih može povratno imati koristi.

Sljedeća panelistica bila je Maja Žanko, mag. nutricionizma, zaposlena na Klinici za psihijatriju Sveti Ivan u Zagrebu gdje radi pri Dnevnoj bolnici za poremećaje u prehrani H(RANA), ujedno je i grupni terapeut u edukaciji, a specijalizirala se za poremećaje u prehrani. Za početak je

opisala suradnju koju su inicirale autorice izložbe. Suradnja se odvila na više načina; korisnici Dnevne bolnice za poremećaje u prehrani H(RANA), oboljeli od anoreksije i bulimije, dobili su priliku progovoriti o svojim osjećajima i razornim mislima, a njihov plakat je bio i dio postava izložbe (usp. Žanko 2023: 82). Zatim je u suradnji Etnografskog muzeja u Zagrebu i Dnevne bolnice za poremećaje hranjenja H(RANA) organizirana javnozdravstvena kampanja *RemekTijelo* i *Mala škola prevencije poremećaja hranjenja* kao dio popratnih aktivnosti u okviru izložbe. Tijek aktivnosti započeo je raspisivanjem natječaja za adolescente koji su svojim kreativnim radovima izrazili što za njih znači „remek-tijelo“, a autori najboljih radova sudjelovali su u Maloj školi prevencije poremećaja hranjenja te su tako postali vršnjački edukatori koji će dobiti priliku širiti dobiveno znanje i iskustvo diljem Hrvatske, a s ciljem prevencije poremećaja u prehrani (usp. Kocković-Zaborski, ur. 2023).

Žanko je objasnila kako su kroz kampanju htjeli predočiti razloge zbog kojih si netko sam nametne glad, koja je potreba iza toga, kakve to ima veze sa slikom tijela, s osobnim poštovanjem, s društvom u kojemu živimo koje promiče samo određene tipove tijela, s mentalnim zdravljem na jednoj široj razini i kakvu ulogu zdravstvene i kulturne ustanove imaju u njihovom promicanju. Kampanja se pokazala vrlo uspješnom, velik broj učenika se odazvao, a na panelisticu su prijavljeni radovi ostavili snažan utisak jer su mladi ljudi na vrlo kreativan način iskazali svoje viđenje te vrlo stigmatizirane teme o kojoj se ne govori, već se samo „šuška“, a od radova je nastala virtualna izložba (usp. Martinić 2023). Žanko je stavila naglasak na važnost progovaranja o mentalnim bolestima, u ovom slučaju o poremećajima u prehrani, jer je to put da se dođe do mladih. Istaknula je i knjižnice kao važna mjesta pogodna za progovaranje ne samo o poremećajima u prehrani, već općenito o zdravlju, jer su lako dostupne široj javnosti i pritom lišene stigme koju nose mentalne ustanove. Prisjetila se i kako je Knjižnica Bogdana Ogrizovića iz mreže Knjižnica grada Zagreba bila upravo jedno od prvih mjesta na kojima su promovirali svoje programe. Na pitanje o savjetima za knjižničare prilikom osmišljavanja programa prevencije poremećaja u prehrani Žanko je odgovorila da je potrebno uključiti stručnjake jer se radi o osjetljivom području, a kroz svoje iskustvo naučila je da se mladi o teškim temama s lakoćom izražavaju kroz umjetnost, bez obzira radi li se o pjesmama, videoisječcima ili likovnim uradcima. To je njihov jezik i na taj način lakše ih je zainteresirati za sudjelovanje.

Zatim je na red došla dr. sc. Ana Smokrović koja je doktorirala na temi filozofije hrane na Filozofskom fakultetu u Rijeci, ujedno i poljoprivrednica koja uzgaja svoju sretnu hranu po biodinamičkim principima te je stvorila vlastiti brend *Anino povrće* (usp. Smokrović 2023). Osim toga, održava radionice kuhanja zdrave i prirodne hrane te prirodnog vrtlarenja i usko surađuje s Gradskom knjižnicom Rijeka. U uvodnom dijelu Ana Smokrović je ispričala svoje početke. Inspirirana svojim krajem, Opatijom i Kvarnerom koji su nekoć sami sebe hranili, za vrijeme studija počela se zanimati za problematiku suvremene proizvodnje hrane. Pritom se educirala o organskom uzgoju hrane, doktorirala i stvorila vlastiti brend. Osim što uzgaja hranu na organski način, održava edukacije i znanstveno proučava odnos između proizvodnje, uzgoja i konzumacije hrane. Smatra da se problemom treba baviti na lokalnoj razini jer se o industrijskoj proizvodnji hrane često govori u kontekstu globalnih i ekoloških problema, a zapravo bi lokalno trebalo vidjeti što pojedinac može učiniti ovdje i sada. Stoga mnogo piše o hrani jer želi popularizirati ideje koje otkriva kroz svoj rad.

Knjižnice u svome radu vidi kao partnere i male rasadnike znanja; osim što je pisala za dječji časopis i blog Knjižnice, održavala je i razne radionice pripreme hrane u knjižnicama, istaknula je važnost tih prostora kao mjesta međugeneracijskih susreta, razmjene znanja i vještina te gra-

đanskog uvažavanja i prijateljstva. Dio njezina znanstvenog promišljanja jest i epistemologija, odnosno zanima ju način na koji stvaramo značenja, u ovom slučaju oko hrane, te je knjižnice opisala kao transformativna mjesta jer je epistemički spoznajni moment zamišljanje kao korak koji prethodi bilo kojoj akciji, a ne može zamisliti bolje mjesto za zamišljanje od knjižnica i muzeja.

Maja Zubčić Peleski, knjižničarka zaposlena u Gradskoj knjižnici Staglišće, a koja u slobodno vrijeme vrtlari u gradskom vrtu, bila je iduća panelistica. S temom ju ne veže samo to što je knjižničarka koja ima vrt, već je u svom diplomskom radu pisala o društvenom značaju knjižnica za vrijeme pandemije COVID-19 (usp. Zubčić Peleski 2020). Kako je u diplomskom radu pisala o socijalno-psihološkom doprinosu knjižnice zajednici, ali i omalovažavajućem stavu zajednice prema knjižnicama, u kontekstu ovog panela ispitano je kako utječu stereotipi na uspješnost ostvarivanja suradnje ili na uspješnost postizanja ciljeva programa koji se održavaju u knjižnicama. Zubčić Peleski opisala je na temelju vlastitog iskustva kako se susretala sa omalovažavajućim stavovima prema knjižničarstvu, što ju je dosta mučilo jer je istodobno bila svjesna mogućnosti doprinosa knjižnice zajednici unutar koje djeluje. Opisala je narodne knjižnice kao mjesta koja su uronjena u zajednicu te time prepoznaju njihove potrebe, a na osnovi toga mogu pružiti ono što treba, što nedostaje. Problem pripisuje neznanju ili neinformiranosti i u tome vidi priliku za knjižnice da porade na tome, a smatra da je međuinstitucijska suradnja jedan od načina rušenja stereotipova jer se percepcija knjižnica mijenja od čuvara znanja i skladišta knjiga prema proaktivnim mjestima koja potiču pozitivne promjene. Kako je Zubčić Peleski objasnila, potrebno je da se negativna percepcija knjižnica promijeni kako bi uspješnost programa bila veća, jer ona utječe na vidljivost odnosno na odaziv zajednice na sudjelovanje. Istaknula je i pozitivne pomake u novije vrijeme baš u području suradnje između knjižnica i udruga lokalnih zajednica koje su financirane sredstvima Grada, a vrlo su uspješne poput *Žaruljice kulture na Savici* (usp. Udruga Žaruljica 2023). No, napomenula je kako treba promišljati do koje mjere činiti promjene jer knjižnice osobno vidi kao oaze mira te bi voljela da taj dio identiteta u ovom užurbanom svijetu i zadrže.

Zubčić Peleski je potom ispričala o svome iskustvu vrtlarenja, čime se bavi desetak godina. Bilo je zanimljivo čuti kako ju je to iskustvo naučilo strpljenju, učenju iz grešaka i prilagođavanju očekivanja, a time utjecalo na kvalitetu života do te mjere da smatra da bi mnogi problemi nestali kada bi svatko imao priliku uređivati kvadrat zemlje. Iako nije još osobno iskustvo podijelila s korisnicima knjižnice, ima mnoge ideje poput banke sjemena, dijeljenja flanača, čuvanja biljaka i slično. Knjižnicu, pogotovo kvartovsku, vidi kao mjesto susreta koje kroz zajednička druženja na neprimjetnim razinama vraća osjećaj zajedništva koji je potreban.

Zadnja po redu panelistica bila je Iva Morandini, knjižničarka, zaposlena u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu, predsjednica radne skupine ZKD biciklisti, a ujedno i certificirana voditeljica grupnog *fitnessa* uz glazbu. Za početak je Morandini ispričala kako je došla na ideju aktivne pauze, programa vježbanja od pola sata koji se odvijao na Filozofskom fakultetu. Kako se cijeli život bavi sportom i promišlja o tijelu, sjedilački posao ju zabrinjava i imala je potrebu nešto poduzeti. Prilika se otvorila za vrijeme trajanja *Europskog tjedna sporta* (usp. Ministarstvo turizma i sporta [s. a.]) kada je zajedno s kolegicom Ivanom Kukić u suradnji s Upravom Fakulteta organizirala trening na mini trampolinima i tako obilježila *Fokus dan: radno mjesto*. Za ovo događanje Fakultet je 2018. godine dobio nagradu Središnjega državnog ureda za sport kao najinspirativnije radno mjesto (usp. Knjižnica Filozofskog fakulteta 2018). Nagrada je, uz tenisku lopticu koju je potpisao Marin Čilić, sadržavala i novčani dio od kojega su kupljeni sportski rekviziti. Rekviziti su omogućili da se organizira aktivna pauza koja se održavala dva

puta tjedno za vrijeme pauze u trajanju pola sata. Povratne informacije korisnika aktivne pauze bile su pozitivne, korisnici su bili zadovoljniji, motiviraniji, koncentriraniji na posao. Iva Morandini je stoga iznijela zaključak kako su ovakvi programi vrlo korisni za samog poslodavca, jer su aktivni zaposlenici produktivniji. Naglasila je pritom važnost pojedinca kao pokretača promjene, jer se bez njezinog entuzijazma ovaj program ne bi realizirao iako svi dionici imaju višestruke koristi. No, ni pojedinac ne može bez grupe jer teško zadržava motivaciju bez potpore ostalih. Morandini je i panel diskusiju iskoristila za trening, pa su tako svi prisutni poradili na cirkulaciji i vidjeli koliko je jednostavno na radnom mjestu vježbati bez opreme. Zatim je predstavila i ostale knjižničarske aktivnosti koje promiču tjelovježbu i aktivan život koje suorganizira u sklopu Zagrebačkoga knjižničarskog društva, poput programa *ZKD knjižničarske avantURE* koji putem *web* aplikacije potiče na kretanje. Hodanjem, trčanjem ili vožnjom biciklom mogu se prijeći ponuđene virtualne ture kojima se obilaze narodne knjižnice Zagreba i Zagrebačke županije (usp. Zagrebačko knjižničarsko društvo 2021). Predstavila je i ZKD bicikliste koje čini grupa entuzijastičnih knjižničara, članova Zagrebačkoga knjižničarskog društva, koji su spojili bicikliranje i ljubav prema knjižnicama u jedno. Proaktivnim izlaskom iz svojih zatvorenih sredina knjižničari javno zagovaraju knjižnice i kretanje na otvorenom s ciljem da se ideja o pasivnim knjižnicama koje služe samo za posudbu knjiga promijeni u aktivne institucije koje su integrirane u lokalnoj zajednici i korisnicima nude raznovrsne usluge i radionice (usp. Zagrebačko knjižničarsko društvo [s. a.]b).

Za kraj je Maja Žanko, inspirirana panel diskusijom, pozvala knjižnice i muzeje na suradnju kako bi se otvorio prostor za sudionike *Male škole prevencije poremećaja u prehrani* da svojim vršnjacima ili njihovim roditeljima približe ovu važnu i stigmatiziranu tematiku.

Viša knjižničarka Natalija Dragoja, koordinatorica Odjela za djecu i mladež Gradske knjižnice, sastavila je opširan popis publikacija iz područja beletristike i popularne znanosti na temu prehrane, prehrambenih navika, poremećaja u prehrani i pripreme obroka. On broji 21 publikaciju za roditelje, odgojitelje, nastavnike i knjižničare, beletristiku za djecu i mlade do 15 godina, od čega navodi 6 slikovnica za najmlađe, 34 slikovnice za predškolce, 5 knjiga za djecu i 9 knjiga za mlade te 29 popularno-znanstvenih publikacija za djecu i mlade. Iako kolegica Dragoja nije prisustvovala ZKD forumu uživo, njezin popis je oblikovan u brošuru koju su dobili svi sudionici Foruma, a na njoj se nalazio QR kod koji vodi do popisa s anotacijama (usp. Dragoja 2023). Nakon Foruma je slijedilo autorsko vodstvo po izložbi *Lica gladi*, kojim su Tanja Kocković Zaboriski i Melanija Belaj nadopunile svoje uvodno izlaganje i zaokružile ovo edukativno iskustvo.

UMJESTO ZAKLJUČKA

Nakon održanog ZKD foruma postavljena je snimka na *YouTube* kanal Knjižnica grada Zagreba gdje je skupila više od 130 pregleda (usp. Zagrebačko knjižničarsko društvo 2023). Uredništvo društvenih mreža Zagrebačkoga knjižničarskog društva događaj je popratilo na *Facebooku* (75 lajkova, 1 komentar, 8 dijeljenja), *Instagramu* (55 lajkova), *LinkedInu* (16 lajkova) i *Twitteru* (139 impresija). Osim statistike na društvenim mrežama, uspješnost Foruma pokazuju i komentari anonimne izlazne ankete (usp. Žugaj 2023), koja je poslana svim sudionicima zajedno s potvrdom o sudjelovanju te ćemo navesti samo nekoliko: „Bilo je odlično. Izlagačice, teme, ozračje, organizacija, ma samo nastavite.“, „Vrlo sam zadovoljna suradnjom knjižnica i muzeja. Trebalo bi ovakvih susreta biti više.“, „Tema gladi je izvrsno pogođena i obrađena, nastavite istraživati. Sretno!“

Stručnost, aktualnost i prilagodljivost ZKD foruma otvara mogućnost za suradnju s brojnim kulturnim, obrazovnim i znanstvenim ustanovama te *Glad za knjigom* zasigurno neće ostati jedini primjer ovakve suradnje. Već za iduću godinu planiran je povratak ZKD foruma u Etnografski muzej, a tema će biti posebno zanimljiva muzejskim knjižničarima.

LITERATURA I IZVORI

- BARBARIĆ, Ana. 2021. „Zagrebačko knjižničarsko društvo – dobitnik nagrade Zaklade Dr. Ljerka Martić-Čučuković za ZKD forum“. *Novi uvez* 34: 7-8, <https://zkd.hr/wp-content/uploads/2021/01/Novi-uvez-34.pdf> (pristup 3.7.2023.).
- BELAJ, Melanija, IVANIŠEVIĆ, Jelena, JELAVIĆ, Željka, KOCKOVIĆ ZABORSKI, Tanja, VUKUŠIĆ, Ana-Marija i Maja ŽANKO. 2023. *Lica gladi: sit gladnome ne vjeruje*. Zagreb: Etnografski muzej Zagreb, 2023.
- BELAJ, Melanija. 2023. „Uvod“. U: *Lica gladi: sit gladnome ne vjeruje*. T. Kocković Zaborski, ur. Zagreb: Etnografski muzej, str. 1-5.
- DRAGOJA, Natalija. 2023. *Tematski popis knjiga za djecu, mlade i odrasle: iz fonda dječjih odjela Knjižnica grada Zagreba*. Zagreb: Knjižnice grada Zagreba, https://drive.google.com/file/d/171ldvWadg_WBsWYh6skLCmytxdxqMUKy/view (pristup 31.7.2023.).
- ETNOGRAFSKI MUZEJ. 2022. „Na izletu sa šumskim kuharom Martinom Reljanovićem“, <https://emz.hr/dogadjanja/na-izletu-sa-sumskim-kuharom-martinom-reljanovicem/> (pristup 2.6.2023.).
- GLUIĆ, Andrej. 2023. „Što je danas na tavnjuru?“ u Etnografskom muzeju i online“. Večernji list online, 25. travnja, <https://www.vecernji.hr/zagreb/sto-je-danas-na-tavnjuru-u-etnografskom-muzeju-i-online-1674843> (pristup 29.6.2023.).
- HERCEG MIČANOVIĆ, Arijana, i Iva KLAJ MRŠIĆ. 2021. „Moć pripovjedačkog erosa: osvrt na 20. ZKD forum“. *Novi uvez* 35: 42-45, <https://zkd.hr/wp-content/uploads/2021/10/NU35-str.42-45.pdf> (pristup 5.7.2023.).
- KNJIŽNICA FILOZOFSKOG FAKULTETA. 2018. „Dodjela nagrade #BeCROactive“. Facebook, Objavljeno 21. prosinca 2018, <https://www.facebook.com/media/set/?set=a.10155603786282245&type=3> (pristup 3.6.2023.).
- KOCKOVIĆ ZABORSKI, Tanja, ur. 2023. *Mala škola prevencije poremećaja hranjenja i javnozdravstvena kampanja „RemekTijelo“*. Zagreb: Etnografski muzej, <https://emz.hr/wp-content/uploads/Prospekt-Remetijelo-v6-1.pdf> (pristup 13.7.2023.).
- MARTINIĆ, Lorena. 2023. „Izložba radova.“ *RemekTijelo*, <https://sites.google.com/view/remektijelo/izlo%C5%BEBa-radova?authser=0> (pristup 28.6.2023.).
- MINISTARSTVO TURIZMA I SPORTA. [s. a.]. „O tjednu“. *Europski tjedan sporta*, <https://europski-tjedan-sporta.hr/> (pristup 22.6.2023.).
- NOVOSEL, Višnja. 2018. „ZKD forum – nauči, podijeli, stvori“. *Novi uvez* 30: 17, https://zkd.hr/wp-content/uploads/2018/12/novi_uvez_30.pdf (pristup 24.6.2023.).
- SMOKROVIĆ, Ana. 2023. „Koncept“. *Anino povrće*, <https://anino-povrce.com> (pristup 22.6.2023.).
- STROPNIK, Alka, i Lorena MARTINIĆ. 2022. „ZKD forum – platforma za edukaciju, osnaživanje i povezivanje knjižničara“. *Bibliotekar: časopis za teoriju i praksu bibliotekarstva* 64/2: 69-86, <https://bibliotekar.bds.rs/index.php/1/article/view/bibliotekar-2022-64-2-4> (pristup 1.7.2023.).
- STROPNIK, Alka. 2020. „ZKD forum“. U: *Spomenica: 45 godina Zagrebačkog knjižničarskog društva*. I. Hebrang Grgić, ur. Zagreb: Zagrebačko knjižničarsko društvo, str. 17-20, https://zkd.hr/wp-content/uploads/2021/04/ZKD_Spomenica_165x235_05_WEB-1.pdf (pristup 30.6.2023.).
- TUĐEN, Leo, MASOUD, Majd, BACINGER, Gustav i Erika MIHOVIĆ. 2023. *Gladan kao pas*. Etnografski muzej, videozapisi. Radionica animacije održane od 21. do 25. veljače 2023. u Etnografskom muzeju. YouTube, 2:24, <https://www.youtube.com/watch?v=ktQUc-VW2kQ> (pristup 1.7.2023.).
- UDRUGA ŽARULJICA. 2023. „Žaruljica kulture na Savici: 2. siječnja 2023. – 30. travnja 2023.“, <https://udruga-zaruljica.hr/projekti/zaruljica-kulture-na-savici/> (pristup 20.6.2023.).

- VUKUŠIĆ, Ana-Marija. 2023. „Pučke kuhinje“. U: *Lica gladi: sit gladnome ne vjeruje*. T. Kocković Zaborski, ur. Zagreb: Etnografski muzej, str. 19-23.
- ZAGREBAČKO KNJIŽNIČARSKO DRUŠTVO. [s. a.]a. „O društvu“, <https://zkd.hr/o-drustvu/> (pristup 23.6.2023).
- ZAGREBAČKO KNJIŽNIČARSKO DRUŠTVO. [s. a]b. „ZKD Biciklisti“, <https://avanture.zkd.hr/hr/o-projektu/> (pristup 17.6.2023.).
- ZAGREBAČKO KNJIŽNIČARSKO DRUŠTVO. 2021. „O projektu“. *ZKD knjižničarske avanture*, <https://avanture.zkd.hr/hr/o-projektu/> (pristup 15.6.2023.).
- ZAGREBAČKO KNJIŽNIČARSKO DRUŠTVO. 2023. 35. (hibridni) *ZKD forum*. Knjižnice grada Zagreba, videozapis. ZKD forum održan 26. travnja 2023. u Etnografskom muzeju. YouTube, 1:26:50, <https://www.youtube.com/watch?v=RPV5fEGLu0E> (pristup 30.6.2023.).
- ZUBČIĆ PELESKI, Maja. 2020. „Društveni značaj knjižnica s osvrtom na aktivnosti Knjižnica grada Zagreba tijekom pandemije COVID-19“. Diplomski rad. Zagreb: Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu.
- ŽANKO, Maja. 2023. „Razorna moć dijetalne kulture – potenciraju li društvene mreže kod adolescenata lošiju sliku o tijelu i odlazak na dijetu“. U: *Lica gladi: sit gladnome ne vjeruje*. T. Kocković Zaborski, ur. Zagreb: Etnografski muzej, str. 78-82.
- ŽUGAJ, Martina 2023. „Evaluacijski upitnik ZKD forum – 26.4.2023. ‘Glad za knjigom’“. *Google obrasci*, objavljeno 26. svibnja 2023., <https://docs.google.com/forms/d/e/1FA-IpQLSfkaF2ftJHpZOLgAfdwNcnMwgo-Uke2w3YCYFvKrYEQFgii0w/viewform> (pristup 1.7.2023.).